

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/116/2020
Identifikačné číslo spisu: 5106229702
Dátum vydania rozhodnutia: 24.02.2022
Meno a priezvisko: Mgr. Renáta Gavalcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:5106229702.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ E. Q., bývajúceho v H., 2a/ S. Q., bývajúceho v H., 2b/ U. T., bývajúcej v W., 3/ G. Q., bývajúceho v H., 4/ N. Q., bývajúcej v H., všetci zastúpení Advokátska kancelária JUDr. Milan Chovanec, s. r. o., so sídlom v Žiline, Vojtecha Tvrdého 17, proti žalovaným 1/ E. M., bývajúcej v H., 2/ U. M., bývajúcemu v H., obom zastúpeným JUDr. Bohuslav Majchrák, advokát, spol. s r. o., so sídlom v Novej Bystrici 850, o zaplatenie 5.235,13 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 18C/13/2008, o dovolaní žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 30. septembra 2019 sp. zn. 8Co/97/2018, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a .

II. Žalobcovia 1/ až 4/ majú voči žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ a „okresný súd“) rozsudkom z 12. októbra 2017 č. k. 18C/13/2008-1052 uložil žalovaným 1/, 2/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť (pôvodným) žalobcom 1/ až 4/ sumu vo výške 5.235,13 eur spolu s úrokmi z omeškania vo výške 7 % ročne zo sumy 377,32 eur od 15. novembra 2007 do 7. mája 2009 a vo výške 9 % ročne zo sumy 5.235,13 eur od 15. mája 2009 do zaplatenia, v lehote 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia. Žalobcom 1/ až 4/ priznal náhradu trov konania voči žalovaným 1/, 2/ v celom rozsahu, rovnako štátu Slovenskej republiky priznal náhradu trov vzniknutých vykonaným dokazovaním, a to voči žalovaným 1/, 2/ v celom rozsahu. Žalobcovia sa žalobou doručenou súdu 22. decembra 2006 domáhali voči žalovaným zaplatenia sumy 377,32 eur (11.367 Sk) a následne zmenou pripustenou uzneseniami z 3. apríla 2008 a zo 14. mája 2009 sumy 6.739,37 eur spolu s úrokom z omeškania a náhrady trov konania titulom náhrady škody spôsobenej žalovanými na ich oplotení. Rozhodnutím z 24. júna 2016, právoplatným 23. júla 2016, súd konanie na základe čiastočného späťvzatia žaloby žalobcami v časti o zaplatenie sumy 154,86 eur s úrokmi z omeškania vo výške 9,25 % ročne zo sumy 154,86 eur od 1. mája 2009 do zaplatenia zastavil. Medzitýmnym rozsudkom z 12. mája 2011, (v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 22. februára 2012 sp. zn. 6Co/273/2011) súd rozhodol, že základ nároku žalobcov na náhradu

škody voči žalovaným 1/, 2/ ako zodpovedným spoločne a nerozdielne za poškodenie plotu žalobcov je daný. Uznesením z 23. decembra 2014 súd na základe čiastočného späťvzatia žaloby zastavil konanie v časti o zaplatenie sumy 1.349,38 eur s úrokmi z omeškania vo výške 9,25 % ročne od 1. mája 2009. Podaním z 28. apríla 2016, následne opraveným z dôvodu chýb v písaní, žalobcovia uviedli, že žiadajú zaviazat' žalovaných na zaplatenie sumy 5.235,13 eur spolu s úrokmi z omeškania vo výške 7 % ročne zo sumy 377,32 eur od 11. mája 2006 do 7. mája 2009 a vo výške 9,25 % ročne zo sumy 5.235,13 eur od 1. mája 2009 do zaplatenia. Súd prvej inštancie následne o výške škody rozhodol rozsudkom z 24. júna 2016, ktorým konanie v časti o zaplatenie sumy 154,86 eur spolu s úrokmi z omeškania vo výške 9,25 % ročne zo sumy 154,86 eur od 1. mája 2009 do zaplatenia zastavil, žalovaným 1/, 2/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcom 1/ až 4/ sumu 3.351,11 eur s úrokmi z omeškania vo výške 7 % ročne zo sumy 377,32 eur od 15. novembra 2007 do 7. mája 2009 a vo výške 9 % ročne zo sumy 3.351,11 eur od 15. mája 2009 do zaplatenia v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a žalobný návrh vo zvyšnej časti zamietol. Krajský súd v Žiline uznesením z 27. februára 2017 č. k. 8Co/338/2016-888 uvedený rozsudok okresného súdu, okrem výroku I. o čiastočnom zastavení konania zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

1.1. Súd prvej inštancie mal vykonaným dokazovaním za nepochybne preukázané, že plot žalobcov bol poškodený konaním žalovaných, na základe čoho bolo o základe nároku právoplatne rozhodnuté medzitýmnym rozsudkom. K poškodeniu plotu došlo v roku 2005, keď žalovaní začali hľbiť základovú ryhu na výstavbu svojho plotu súběžne s plotom žalobcov. Tým, že k oprave plotu nedošlo pre konanie žalovaných, ktorí odmietali strpieť vstup žalobcov na ich pozemok za účelom opravy plotu, stav predmetného plotu sa zhoršoval, pričom bolo ustálené znalcom, že v roku 2011 už nebolo možné tento opraviť, z ktorého dôvodu bude nutné starý plot odstrániť a vybudovať nový. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že vzhľadom na zničenie plotu vzniknú žalobcom náklady nielen na odstránenie starého plotu, ale aj na vybudovanie nového plotu. Rozhodujúcim obdobím pre určenie výšky škody je rok 2011, kedy nadobudol právoplatnosť rozsudok vo veci vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 25C/201/2006, ktorým bola žalovaným uložená povinnosť strpieť vstup žalobcov na ich pozemok za účelom opravy plotu po nevyhnutnú dobu. Náklady boli vyčíslené znalcom vo výške 5.235,13 eur. Súd prvej inštancie vo veci rozhodol citujúc ustanovenie § 415, § 420 ods. 1, 3, § 438 ods. 1, § 442 ods. 1, 3, § 443 Občianskeho zákonníka. Pri určení celkovej výšky škody súd posudzoval náklady, ktoré by sa vynaložili v roku 2011, nakoľko vtedy došlo k ukončeniu „škodového procesu“ v príčinnej súvislosti s konaním žalovaných. Súd prvej inštancie mal znaleckým dokazovaním preukázanú hodnotu plotu v čase jeho poškodenia, t. j. v roku 2005, pričom podľa znaleckého posudku vyhotoveného Ing. Hlinom odhad hodnoty nákladov pre cenovú úroveň 2011, ktoré treba vynaložiť, aby bol postavený plot zhodného konštrukčného riešenia a materiálového zloženia ako plot pôvodný, je 5.235,13 eur. Súd prvej inštancie v súlade s ustanovením § 517 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka priznal žalobcom i úrok z omeškania vo výške 7 % ročne zo sumy 377,32 eur od 15. novembra 2007 (dňom nasledujúcim po dni doručenia žaloby žalovaným) do 7. mája 2009 a vo výške 9 % ročne zo sumy 5.235,13 eur od 15. mája 2009, t. j. dňom nasledujúcim po doručení podania, ktorým sa domáhali pripustenia rozšírenia žaloby.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj ako „odvolací súd“ a „krajský súd“) rozsudkom z 30. septembra 2019 sp. zn. 8Co/97/2018 na odvolanie žalovaných určil, že rozsudok okresného súdu v poradí prvom výroku čo do zaplatenia istiny 1.995,61 eur ponecháva nedotknutý; vo zvyšnej časti rozsudok okresného súdu potvrdil a rozhodol, že žalobcovia 1/ až 4/ majú voči žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Odvolací súd konštatoval, že žalobcovia sa domáhajú náhrady škody súvisiacej s poškodením plotu žalobcov žalovanými, ku ktorému došlo v roku 2005, ktoré poškodenie bolo v dôsledku správania sa žalovaných, ktorí žalobcom znemožnili opravu plotu, zavŕšené zničením plotu. Tento stav bol ustálený v roku 2011, kedy bolo žalovaným na základe rozsudku Krajského súdu v Žiline z 9. novembra 2011 sp. zn. 6Co/266/2011 právoplatným 19. decembra 2011 uložená povinnosť na nevyhnutnú dobu a v nevyhnutnej miere umožniť žalobcom vstup na pozemok KNC parcelu č. 745/2, vedený na LV č. XXX pre kat. úz. H., na účel opravy plotu postaveného medzi pozemkami KNC parcela č. 745/2, zapísaná na LV č. XXX a KNC parcela č. 741/1 zapísaná na LV č. XXX pre kat. úz. H. Odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie správne pri určení výšky škody vychádzal zo záverov odvolacieho súdu vyjadrených v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí. Odvolací v ňom konštatoval, že za škodu sa v právnej teórii i praxi považuje ujma, ktorá nastala v

majetkovej sfére poškodeného (spočívajúca v zmenšení jeho majetkového stavu) a je objektívne vyjadriteľná všeobecným ekvivalentom, t. j. peniazmi. Skutočnou škodou v zmysle ustanovenia § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka i podľa judikačnej praxe súdov (napr. rozsudok NS SR sp. zn. 5 Cdo 89/2008, rozsudok NS ČR sp. zn. 25 Cdo 3206/2007, stanovisko bývalého Najvyššieho súdu ČSSR Cpj. 87/70 publikované pod č. 55 v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk, ročník 1971) treba rozumieť takú ujmu, ktorá nastala v majetkovej sfére poškodeného, spočívajúca v zmenšení majetkového stavu poškodeného oproti stavu pred škodovou udalosťou, a ktorá predstavuje majetkové hodnoty, ktoré je potrebné vynaložiť na uvedenie veci do predošlého stavu alebo aj náklady, ktoré boli navyše vynaložené v porovnaní so stavom, ktorý tu bol bez škodnej udalosti. Z uvedeného možno vyvodíť, že skutočnou škodou je nielen už existujúce zníženie majetkového stavu poškodeného (t. j. hodnota zničeného plota), ale i také hodnoty, ktoré bude potrebné vynaložiť v budúcnosti na uvedenie poškodenej veci do pôvodného stavu, t. j. i stavebné práce súvisiace nielen s odstránením zničeného oplotenía, ale i s obnovou oplotenía. Odvolací súd v tejto súvislosti poukázal i na rozhodnutie R 5/1978, z ktorého vyplýva, že skutočnou škodou môže byť aj hodnota nákladov na obstaranie zničenej veci, napr. vyhotovením takej istej novej veci. Vychádzajúc z uvedeného dospel odvolací súd k záveru, že súd prvej inštancie pri ustálení roku 2011 ako obdobia rozhodujúceho pre určenie výšky škody (skutková okolnosť nerozporovaná žalovanými), správne vychádzal zo znaleckého posudku Ing. Hlinu, v ktorom boli špecifikované práce súvisiace s odstránením zničeného oplotenía, ako aj práce spojené s výstavbou nového plota. Ako nedôvodnú vyhodnotil odvolací súd aj námietku žalovaných vo vzťahu k nároku na úroky z omeškania. Povinnosť žalovaných ako škodcov nahradiť spôsobenú škodu nezakladá rozhodnutie súdu, táto povinnosť je daná § 420 Občianskeho zákonníka s tým, že poškodený je povinný si túto uplatniť u škodcu, čo žalobcovia ako poškodení i urobili (najneskôr dorúčením žaloby žalovaným súdom). Pokiaľ žalovaní nesúhlasili s priznaním úrokov z omeškania s odôvodnením, že žalobcovia na odstránenie škody nevynaložili žiadne náklady, výška náhrady za poškodenú vec nie je závislá na tom, či si poškodený nechal vec opraviť, či si ju opravil sám, alebo či ostala neopravená. Nie je teda podstatné, či poškodený vec skutočne opravil alebo nie, lebo výšku škody nemožno robiť závislou od toho, ako poškodený s vecou naloží, pretože táto okolnosť je náhodná bez súvislosti s príčinou vzniku škody (viď rozhodnutie NS SR sp. zn. 5 Cdo 89/2008). Pokiaľ teda škodca spôsobí škodu a poškodený si ju voči nemu riadne uplatní a škodca si svoju povinnosť škodu nahradiť v lehote určenej poškodeným nesplní, dostane sa s plnením do omeškania. Pokiaľ ide o začiatok omeškania, v konaní bolo nesporne preukázané, že k poškodeniu plota žalobcov žalovanými došlo už v roku 2005, pričom žalobcovia si nárok na náhradu škody voči žalovaným na súde uplatnili podaním žaloby 22. decembra 2006. Samotná skutočnosť, že v priebehu konania v dôsledku správania sa žalovaných došlo k poškodeniu oplotenía, ktoré už nie je možné napraviť, nemá vplyv na povinnosť žalovaných uhradiť úroky z omeškania v spojení s poškodením plota za obdobie, v ktorom ešte mohlo dôjsť k jeho oprave (uvedené nebolo v konaní žalovanými rozporované), keďže k vzniku škody nesporne došlo. S poukazom na vyššie uvedené zistenia a právne úvahy odvolací súd rozsudok okresného súdu v napadnutej časti, vrátane výroku o trovách konania, vo vzťahu ku ktorému žalobcovia neprodukovali žiadne odvolacie námietky, podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) ako vecne správny potvrdil. V poradí prvom výroku čo do zaplatenia istiny 1.995,61 eur ponechal odvolací súd napadnutý rozsudok okresného súdu nedotknutý, vzhľadom na absenciu odvolania žalovaných v tejto časti. I keď žalovaní v odvolaní uviedli, že podávajú odvolanie proti všetkým výrokom napadnutého rozsudku okresného súdu, odvolací súd vychádzajúc z ustanovenia § 124 ods. 1 CSP, v zmysle ktorého sa každé podanie posudzuje podľa jeho obsahu, posúdil odvolanie žalovaných len ako odvolanie čo do priznaného príslušenstva a istiny prevyšujúcej sumu 1.995,61 eur (t. j. čo do sumy 3.293,52 eur). O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1, § 262 ods. 1, § 255 ods. 1 CSP. Úspešnou stranou odvolacieho konania boli žalobcovia 1/ až 4/, a to v celom rozsahu, preto im súd priznal voči žalovaným 1/, 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu v druhom jeho výroku, ktorým bol rozsudok súdu prvej inštancie potvrdený a s ním súvisiacom treťom výroku o náhrade trov konania podali žalovaní 1/ a 2/ (ďalej aj ako „dovolatelia“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP a žiadali, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v tejto časti zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

3.1. Prvá dovolaťmi nastolená právna otázka týkajúca sa rozsahu a výšky náhrady škody (§ 442 a

nasl. OZ) znela: 1/ či je pri zničení veci - oplotenia, teda pri situácii, že nie je možné uvedenie veci do pôvodného stavu, povinný škodca uhradiť v zmysle § 442 a nasl. OZ okrem hodnoty zničenej veci a nákladov potrebných na odstránenie zničenej veci aj náklady na vybudovanie novej veci - oplotenia, ktoré neboli zo strany poškodených realizované?

3.2. V súvislosti s ňou bola položená ďalšia otázka: 2/ či je s ohľadom na znenie § 442 ods. 1 OZ zákonné priznať škodcovi i náhradu nákladov ako ušlého zisku, ktoré ešte nevznikli a ktoré vzniknú možno iba niekedy v budúcnosti, tzn. nie skutočný ušlý zisk ale len hypotetický?

3.3. Podľa dovolateľov súdy nesprávne posúdili rozsah náhrady škody odvolávajúci sa pritom nesprávne na rozhodnutia (R 5/1988, R 25/1990, 5 Cdo 89/2008) a sú toho názoru, že v rámci náhrady škody nie je možné pri absolútnej, či tzv. „totálnej“ škode nahradiť nič iné, ako preukázanú výšku hodnoty veci v čase jej poškodenia, a teda určite nie finančný výdavok na obstaranie (kúpu, či postavenie) úplne novej veci. Poškodeným nepatrí ani hypotetický výdavok (ktorý dosiaľ nebol vynaložený) na náklady súvisiace s odstránením škody. Rozhodnutia R 5/1988 a R 25/1990 sú vo vzťahu k predloženým otázkam bezpredmetné, pretože s vecou nesúvisia. Rozhodnutie sp. zn. 5 Cdo 89/2008 nebolo možné použiť na riešený prípad, pretože sa venovalo poškodeniu veci a následnej náhrade škody za opravu, nie pri totálnej škode na veci, tobôž (neexistujúcej) povinnosti zaobstarať novú vec. V prípade, že dovolací súd dospeje k záveru, že konajúce súdy správne použili súdnu prax R 5/1978, R 5/1988, R 25/1990, či sp. zn. 5 Cdo 89/2008, potom dovolatelia tvrdia, že odvolací súd sa odklonil od inej praxe dovolacieho súdu, a to rozhodnutí sp. zn. 4 MCdo 23/2008, 5 MCdo 2/2015, 5 Cdo 200/2011, R 57/2003 a iných, pričom v takom prípade by platilo, že prax je rozhodovaná rozdielne. Postup odvolacieho súdu nielenže popiera zmysel i znenie inštitútu náhrady škody, ale má za následok aj vznik bezdôvodného obohatenia na úkor dovolateľov, čo nie je v súlade s právnym inštitútom náhrady škody, a teda ide zo strany odvolacieho súdu o nesprávne právne posúdenie veci, keď na vec sa vzťahujúce a použité právne normy nesprávne vyložil.

3.4. Dovolateľmi ďalšia položená otázka znela: 3/ či s ohľadom na to, že žalobcovia na odstránenie veci nevynaložili žiadne finančné plnenie (a ani iné plnenie), patrí žalobcom nárok na úroky z omeškania?

3.5. Dovolatelia odvolávajúci sa na sp. zn. 7 MCdo 15/2011 a 5 MCdo 2/2015 namietali, že nárok na úroky z omeškania žalobcom nepatrí, pretože na odstránenie škody nevynaložili žiadne finančné a ani iné plnenie a teda ich priznaním je popretý samotný účel tohto nároku - náhrada ušlého zisku. Podľa názoru dovolateľov pri škode ide o vecný - majetkový dlh a tento sa transformuje do podoby peňažného dlhu pre účel inej ujmy - ušlého zisku až vtedy, ak škoda bola reálne odstránená vynaložením nákladov zo strany poškodeného, ktorých výšku je tak možné týmto momentom ustáliť a uplatniť k náhrade. Až v prípade, keď sa poškodenému nedostane včas tejto náhrady za škodu, tak v súvislosti s týmto jeho omeškaním je možné spojiť nárok na zaplatenie úrokov z omeškania.

3.6. Ďalšou dovolateľmi uplatnenou otázkou týkajúcou sa rozsahu náhrady škody (§ 442 a nasl. OZ) bolo, či 4/ je daň z pridanej hodnoty súčasťou skutočnej škody v zmysle § 442 a nasl. OZ in genere (teda sa prizná poškodeným vždy a za každých okolností) alebo má byť súčasťou priznanej náhrady škody poškodeným iba a len vtedy, ak poškodení reálne utrpeli škodu a na jej odstránenie vynaložili náklady v peniazoch, a kedy ako súčasť cien plnení bola účtovaná i DPH?

3.7. V súvislosti s touto otázkou položili dovolatelia následne ďalšiu, či 5/ v prípade, že daň z pridanej hodnoty nepatrí poškodeným in genere a automaticky, patrí poškodeným náhrada škody vrátane DPH, aj keď nikdy nevynaložili žiaden výdaj spojený so škodou účtovaný spolu s DPH len preto, že ceny vrátane DPH uviedol znalec v posudku?

3.8. Dovolací súd tieto právne otázky v dovolacej praxi ešte neriešil, pričom dovolatelia tvrdia, že jediné správne rozhodnutie by bolo, že poškodeným vo všeobecnosti (in genere) v každom súdnom spore o náhrade škody medzi fyzickými osobami - neplaticami DPH nárok na priznanie DPH nepatrí, a nepatrí potom ani osobám poškodeným, ak takýto výdaj súvisiaci so škodou (jej odstránením) nikdy nevynaložili. Ak dovolací súd pre otázky č. 4/ a 5/ dospeje k názoru, že v dovolacej praxi už v minulosti boli rozhodnuté a to v neprospech dovolateľov, poukazom na prípadné súdne rozhodnutie, potom dovolatelia tvrdia, že otázka je v praxi rozhodovaná rozdielne, pretože iné názory v prospech dovolateľov vyplývajú z rozhodnutí sp. zn. 5 MCdo 2/2015 a 5 Cdo 200/2011, ktoré uvádzajú, že sa nahrádza iba skutočná škoda, nie škoda hypotetická (ktorá ešte nevznikla - rovnako ako DPH).

4. Žalobcovia vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedli, že za skutočnú škodu sa považuje „majetková

ujma vyjadriteľná v peniazoch, ktorá spočíva v zmenšení existujúceho majetku poškodeného a predstavuje majetkové hodnoty, ktoré treba vynaložiť na to, aby sa vec uviedla do pôvodného stavu, resp. aby sa v peniazoch vyvážíli dôsledky toho, že navrátenie do pôvodného stavu nebolo dobre možné alebo účelné". Konanie žalovaných, ktoré viedlo ku vzniku škody a jej rozsahu spočívalo v sústavnom konaní žalovaných, spočívajúcom v porušovaní ich právnych povinností, najskôr v samotnom podkopení plota a neskôr v bránení jeho opravy a záchrane tak, aby škoda bola čo najmenšia. Nestotožňujú sa ani s tvrdením dovolateľov, že by právna otázka reparačnej funkcie náhrady škody nebola doteraz dovolacím súdom riešená, pretože sa jedná o právnu otázku v praxi dovolacích súdov už vyriešenú, pričom nie je riešená rozdielne, ale konzistentne. Tieto výhrady sa vzťahujú aj o rozhodovaní o príslušenstve pohľadávky. Nárok na vyplatenie úroku z omeškania nie je daný momentom skutočného vynaloženia nákladov na odstránenie škodovej udalosti, ale je určujúci okamih splatnosti pohľadávky spočívajúcej v nároku na vyplatenie majetkovej náhrady. Oporu v zákone nemajú ani úvahy žalovaných o dani z pridanej hodnoty ako súčasť ceny, ktorou bola určená výška škody. Daň z pridanej hodnoty je integrálnou súčasťou ceny a v prípade, že fyzické osoby nie sú platcami dane z pridanej hodnoty, nemajú nárok na jej odpočítanie. Ich povinnosť ju ako súčasť vstupných nákladov nie je však dotknutá. Pokiaľ súdny znalec DPH v rámci určenia výšky škody vyčíslil ako samostatnú položku výslednej ceny, konal správne a výšku škody nenavýšil. Žalobcovia navrhli, aby dovolací súd dovolanie žalovaných odmietol a v prípade, že na odmietnutie dôvody dané nebudú, aby návrhu nevyhovel.

5. Dovolatelia vo svojom ďalšom podaní uviedli, že došlo zo strany súdu prvej inštancie k vydaniu právoplatného rozhodnutia o výške náhrady trov konania. Týmto dovolaciemu súdu, pre prípad úspechu dovolania navrhli, aby okrem napadnutého rozsudku - výrokov I. a II. (dovolací návrh) zrušil i závislé výroky a rozhodnutia o výške trov konania, ktoré majú svoj základ v napadnutom rozsudku.

6. Žalobcovia sa s predmetným procesným návrhom žalovaných nestotožnili, argumentujúc, že súd prvej inštancie rozhodnutím o náhrade trov konania zvolil správny procesný postup, keď navyše voči tomuto rozhodnutiu dovolanie nie je prípustné.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „najvyšší súd“ alebo ako „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 424 CSP) a to oprávneným subjektom (§ 427 CSP), zastúpeným podľa § 429 ods. 1 CSP skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie nie je dôvodné.

8. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP má osobitný význam korelačný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou dovolacieho súdu“. Najvyšší súd už v niektorých rozhodnutiach uviedol, že „ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu vyjadrujú predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali“ (porovnaj napr. sp. zn. 3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 158/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 21/2017 a tiež 6 Cdo 129/2017). Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

10. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktoré zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej dovolací súd už určitú právnu otázku vyriešil, rozhodovanie jeho senátov sa ustálilo na zvolenom riešení tejto otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí sp. zn. 2 Cdo 203/2016 (podobne tiež napríklad v rozhodnutiach sp. zn. 3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 95/2017, 6 Cdo 123/2017 a 7 Cdo 140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená.“

11. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je relevantná právna otázka, pri riešení ktorej sa v rozhodovacej praxi vyskytla nejednotnosť navonok prejavovaná v prijatí odlišných právnych názorov; inými slovami: ide o otázku, ktorú už dovolací súd riešil, v jej riešení dovolacími senátmi sa ale prezentuje nejednotnosť brániaca vytvoreniu ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, je jeho (procesnou) povinnosťou: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ označením konkrétnych (odlišných, napríklad aj navzájom si protirečiacich) rozhodnutí dovolacieho súdu doložiť, že predmetná právna otázka je dovolacím súdom skutočne rozhodovaná rozdielne. V rozhodnutí sp. zn. 8 Cdo 78/2017 najvyšší súd doslovne uviedol, že v takom prípade je dovolateľ „povinný dovolací dôvod vymedziť označením rozhodnutí dovolacieho súdu, v ktorých dovolací súd o danej právnej otázke rozhodoval rozdielne (zaujal iné právne závery)“.

12. Dovolatelia pri otázkach č. 1/ a 2/ vyvodzujú prípustnosť svojho dovolania z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a zároveň z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP.

13. Aj napriek tomu, že dovolatelia pri otázke č. 1/ „či je pri zničení veci povinný škodca uhradiť v zmysle § 442 a nasl. OZ okrem hodnoty zničenej veci a nákladov potrebných na odstránenie zničenej veci aj náklady na vybudovanie úplne novej veci - oplotenia, ktoré ešte neboli zo strany poškodených realizované?“ poukázali na rozhodnutia sp. zn. 4 MCdo 23/2008, 5 MCdo 2/2015, 5 Cdo 200/2011, R 57/2003, dovolací súd konštatuje, že žalovaní neuviedli relevantné rozhodnutie dovolacieho súdu, od ktorého by sa odvolací súd pri riešení tejto otázky odklonil, a taktiež neoznačili žiadne relevantné rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré by rozdielne rozhodovali otázku rozsahu náhrady škody zničenej veci. Dovolateľmi označené rozhodnutia tieto kritériá nespĺňajú z nasledovných dôvodov:

13.1. Z rozhodnutia najvyššieho súdu z 31. júla 2017 sp. zn. 5 MCdo 2/2015 vyplýva, že predstavuje skutkovo a právne rozdielnu vec, nakoľko dovolací súd sa v tejto veci zaoberal správnosťou určenia výšky ušlého zisku, keď v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. ušlý zisk vlastníka finančných prostriedkov, ktorý na základe nezákonného rozhodnutia orgánu štátu s týmito prostriedkami nemohol po určitú dobu disponovať, predstavuje sumu rovnajúcu sa nároku veriteľa pri omeškaní dlžníka s plnením peňažného dlhu v podobe úrokov z omeškania, aplikujúc na výpočet výšky ušlého zisku analogicky ustanovenia § 369 ods. 1 v spojení s § 502 Obchodného zákonníka.

13.2. Aj z rozhodnutia najvyššieho súdu z 21. decembra 2009 sp. zn. 4 MCdo 23/2008 vyplýva, že ide o skutkovo a právne rozdielnu vec, nakoľko žalobca si v tomto konaní uplatňuje od žalovaného náhradu škody v podobe ušlého zisku z dôvodu neplatnej nájmovej zmluvy, keďže žalovaný už raz prenajaté pozemky inému subjektu prenajal aj žalobcovi.

13.3. Z uvedeného vyplýva, že v oboch rozhodnutiach dovolací súd riešil otázku náhrady škody ako škody spočívajúcej v ušlom zisku, ktorý nárok však nebol predmetom tohto konania a nebol ani súdmi nižšej inštancie riešený, a preto nie je možné tieto rozhodnutia na danú vec aplikovať.

13.4. Ani ďalšie rozhodnutie R 57/2003 uvedené dovolateľmi ako rozhodnutie, od ktorého sa súdy pri rozhodovaní odklonili, nesúvisí s prejednávanou vecou, nakoľko sa týka určenia rozsahu náhrady škody na veci opotrebovanej alebo použitej. Vychádza z názoru, „že pri vynaložení určitej čiastky na opravu veci, je potrebné od tejto čiastky odpočítať čiastku zodpovedajúcu zhodnoteniu veci oproti jej stavu pred

poškodením. Pokiaľ sa vykonanou opravou (napr. výmenou súčiastok) vec oproti pôvodnému stavu zhodnotila, od nákladov na uvedení veci do pôvodného stavu sa odpočíta čiastka, predstavujúca toto zhodnotenie.“ V tejto veci však bolo potrebné určiť rozsah náhrady škody u veci zničenej, bez možnosti jej opravy, ktorý rozsah však toto rozhodnutie nerieši.

13.5. V rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 200/2011 najvyšší súd uviedol, že „výhodiskom určenia výšky škody na veci je cena, ktorú mala vec v čase jej poškodenia. Výška škody nie je závislá na tom, či poškodený nechal vec opraviť, či si ju opravil sám alebo či ostala neopravená. Rozsah náhrady škody nie je závislý od toho, ako poškodený následne s vecou naložil, či ju nechal poškodenú, alebo ju predal, alebo daroval. Tieto okolnosti nesúvisia s príčinou vzniku škody. Výška škody nemusí byť preukázaná len vyúčtovaním jej opravy. Je možné vychádzať z ceny veci, ktorú mala v dobe poškodenia a z rozsahu, v akom bola poškodená.“ Aj z uvedeného rozhodnutia vyplýva, že ide o skutkovo rozdielnu vec, a preto dané rozhodnutie nie je pre toto konanie relevantné, nakoľko otázka rozsahu náhrady škody u veci zničenej, nebola podrobená v tomto rozhodnutí dovolaciemu prieskumu.

14. Pokiaľ dovolatelia konštatovali, že sudy nesprávne posúdili rozsah náhrady škody odvolávajú sa pritom nesprávne na rozhodnutia (R 5/1988, R 25/1990, 5 Cdo 89/2008), robili tak neopodstatnene. Podľa názoru dovolacieho súdu právnu otázku rozsahu náhrady škody u zničenej veci nastolenú dovolateľmi možno pokladať z a vyriešenú rozsudkom Nejvyššího soudu České republiky z 30. novembra 1988, sp. zn. 1 Cz 82/88, publikovaný pod „R 25/1990“ s nasledovným záverom: „v prípadoch, v ktorých uvedenie do pôvodného stavu nie je možné, je návodom pre vyčíslenie škody, výška nákladov potrebných na odstránenie následkov stavu. Tak napr. pri úplnom zničení použitej veci treba vychádzať z jej ceny (§ 443 OZ) s tým, že za sumu zodpovedajúcu cene zničenej veci je potrebné považovať cenu, za ktorú možno obstarat' rovnakú alebo obdobnú náhradnú vec.“

14.1. Vo svetle tohto rozhodnutia dovolací súd uvádza, že ak je poškodený vlastníkom veci, jeho majetkový stav zahŕňa hodnotu tejto veci a v dôsledku jej zničenia dochádza k zmenšeniu jeho majetkového stavu práve o hodnotu tejto veci. V prejednávanej veci je škodou práve cena, za ktorú možno obstarat' rovnaký alebo obdobný plot úplne zničený v roku 2011, pretože práve o túto hodnotu sa žalobcom protiprávnym konaním žalovaných znížil ich majetkový stav. V tejto sume majú žalobcovia ako poškodení, voči žalovaným ako škodcom nárok na náhradu škody, ktorá im vznikla práve momentom zničenia plotu a nie až momentom vybudovania obdobného náhradného plotu. Oba sudy nižšej inštancie v tejto veci riešili otázku rozsahu náhrady škody zničeného plotu spôsobom obdobným ako v predmetnom rozhodnutí, keď mali znaleckým dokazovaním preukázanú hodnotu plotu v čase jeho úplného poškodenia, pričom bol realizovaný odhad hodnoty nákladov, ktoré je potrebné vynaložiť, aby bol postavený plot zhodného konštrukčného riešenia a materiálového zloženia ako plot pôvodný.

14.2. Dovolací súd tak konštatuje, že odvolací súd sa riešením „dovolacej“ otázky nastolenej žalovanými neodklonil od právneho záveru dovolacieho súdu uvedeného v tomto citovanom rozhodnutí a zároveň nezistil žiadny dôležitý dôvod, pre ktorý by sa mal odchýliť od takto publikovaného záveru.

15. Dovolací súd taktiež k úvahám dovolateľov ohľadom postupu odvolacieho súdu pri vyčíslení výšky škody so započítaním zhodnotenia veci, ktoré malo spôsobiť vznik bezdôvodného obohatenia na úkor dovolateľov, uvádza, že v danom prípade ide o skutkovú otázku, ktorá mala byť vyriešená vykonaným dokazovaním počas konania súdov nižšej inštancie. Dovolací súd konštatuje, že ak v dovolaní vymedzená otázka - ktorú má podľa dovolateľa posudzovať vo svojom rozhodnutí dovolací súd - nie je otázkou právnou, ale predstavuje skutkovú otázku, nie je splnená zákonná podmienka prípustnosti dovolania uvedená v ustanovení § 421 ods. 1 CSP a takúto otázku nie je dovolací súd oprávnený vo svojom rozhodnutí riešiť (por. sp. zn. 3 Cdo 218/2017, 3 Cdo 27/2019, 4 Cdo 172/2017, 4 Cdo 148/2018).

16. Z vyššie uvedeného vyplýva, že žalovaní v dovolaní neuviedli relevantné dovolacie rozhodnutie, od ktorého by sa odvolací súd pri riešení tejto otázky odklonil (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP) a neoznačili žiadne dovolacie rozhodnutia, ktorými sa rozdielne rozhodovalo o tejto otázke (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP), čím dovolací dôvod nebol žalovanými vymedzený spôsobom uvedeným v ustanovení § 421 ods. 1 CSP a § 432 CSP. So zreteľom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalovaných vo vzťahu k dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a/, c/ CSP nie je prípustné, a preto ho v tejto

časti odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP.

17. Čo sa týka otázky č. 2/, „či je zákonné priznať škodcovi i náhradu nákladov ako ušlého zisku, ktoré skutočne ešte nevznikli, tzn. nie skutočný ušlý zisk ale len hypotetický?“ je zrejmé, že dovolatelia považujú náhradu nákladov na výstavbu nového plota len ako na hypotetickú škodu, resp. niečo, čo ešte neexistuje. Dovolací súd ale uvádza, že predmetná škoda na zničenom plote nie je hypotetická, nakoľko daná škoda žalobcom reálne vznikla (zníženie majetkového stavu o hodnotu pôvodne funkčného plotu) a predstavuje sumu, za ktorú možno obstarat' rovnaký alebo obdobný plot ako plot v dobe jeho poškodenia (viď bod 13.). Z uvedeného je zrejmé, že otázka č. 2/ v tejto veci nie je právne relevantná a nemá charakter takej otázky, od vyriešenia ktorej by záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Za tohto stavu jej riešenie nemá v preskúmvanej veci žiadne opodstatnenie.

17.1. Dovolací súd dospel preto k záveru, že v tejto časti tak nebol splnený jeden zo základných predpokladov prípustnosti dovolania vyplývajúci z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP.

18. Dovolatelia k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ ako otázku č. 3/ uviedli, „či patrí žalobcom nárok na úroky z omeškania, ak na odstránenie veci nevynaložili žiadne finančné plnenie (a ani iné plnenie)“? Podľa dovolateľov niet dôvodu, aby sa okrem nároku na nahradenie spôsobenej škody poškodený priznaním úrokov z omeškania obohacoval.

18.1. Dovolatelia slovné vymedzili, že podávajú dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

18.2. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Otázkou relevantnou v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je právna otázka, ktorá ešte nebola riešená dovolacími senátmi najvyššieho súdu, takže vo vzťahu k nej sa ani nemohla vytvoriť a ustáliť rozhodovacia prax odvolacieho súdu. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, musí: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ podať svoje vysvetlenie, ako mala byť táto otázka správne riešená.

18.3. Dovolací súd k otázke č. 3/ uvádza, že právny vzťah zo spôsobenej škody treba považovať za záväzkový vzťah (§ 489 OZ), na ktorý sa vzťahujú všeobecné ustanovenia Občianskeho zákonníka o záväzkoch (jeho ôsma časť), vrátane ustanovení o zániku záväzkov a omeškaní. Keďže v Občianskom zákonníku pri nároku na náhradu škody nie je ustanovený čas splnenia, zásadne treba vychádzať z toho, že škodca je povinný nahradiť škodu prvý deň po tom, čo ho veriteľ požiadala o splnenie (pozri III/1967 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk, str. 260). Ak sa omeškanie týka peňažného dlhu vo forme náhrady škody, pre určenie, kedy dochádza k omeškaniu dlžníka (škodcu), je rozhodujúca povaha požadovaného (súdom priznaného) odškodnenia (k tomu porovnaj R 27/1977, 6 Cdo 16/2010).

18.4. Z uvedeného teda vyplýva, že odvolací súd správne postupoval, keď k náhrade škody priznal žalobcom aj úroky z omeškania, nakoľko je zrejmé, že k spôsobenej škode sa použijú aj ustanovenia o omeškaní. Ako bolo uvedené aj v predošlých otázkach, nič na tom nemení ani to, ak ešte nebolo zo strany žalobcov uhradené vybudovanie obdobného plota, keďže podmienka zaplatenia náhrady škody sa žiadnym zákonným spôsobom neviaže na existenciu tohto stavu. Podstatné je, že škoda vznikla a jej včasným neuhradením sa škodca dostal do omeškania. Omeškanie dlžníka je stav, ktorý nastane, ak dlžník nesplní svoj dlh riadne a včas. Je úplne zrejmé, že z uvedenej judikatúry, ani z zákonných ustanovení nevyplýva, že by bolo potrebné najprv zo strany poškodených vynaložiť vlastné finančné prostriedky na odstránenie spôsobenej škody a následne si od škodcu uplatniť ich náhradu (regres). Dovolací súd poznamenáva, že odvolací súd priznaním uplatnených úrokov z omeškania pri náhrade škody sa neodklonil od právneho záveru ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (viď bod 18.3.) a zároveň nezistil žiadny dôležitý dôvod, pre ktorý by sa mal odchýliť od takto publikovaného záveru.

18.5. Predpoklad prípustnosti dovolania žalovaných spočíval v tom, že mala byť posúdená doteraz neriešená právna otázka, čiže bola vymedzená iba vo vzťahu k neexistujúcej judikatúre odvolacieho súdu. Tento predpoklad však v žiadnom prípade neobstál (viď bod 18.3.), v dôsledku čoho prípustnosť

ich dovolania z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP nevyplýva. Žalovaní teda neopodstatnene namietajú, že dovolanie je prípustné tiež podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, a preto ho dovolací súd podľa ustanovenia § 447 písm. f/ CSP odmietol.

19. Dovolatelia taktiež vzniesli ďalšie otázky č. 4/ a 5/ s ohľadom na daň z pridanej hodnoty, pričom tvrdili, že dovolací súd takéto právne otázky v dovolacej praxi ešte neriešil, resp. že otázky sú v praxi rozhodované rozdielne.

19.1. Dovolateľmi nastolené právne otázky č. 4/ a 5/ odvolací súd (rovnako tak súd prvej inštancie) vôbec neriešil, pretože takto nastolené otázky dovolatelia v konaní pred súdom prvej inštancie a rovnako tak pred odvolacím súdom vôbec nenamietali (resp. nenastolili). Dovolatelia teda v tejto časti nevymedzili právnu otázku relevantnú z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, kedy je otázkou relevantnou mimo iného len taká právna otázka, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním, čo nie je daný prípad.

20. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd uzatvára, že vzhľadom k tomu, že dovolatelia nevymedzili právne otázky relevantné z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, resp. že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ a f/ CSP.

21. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.